တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏
အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ

သဲစးအိၣ်ပှိၤဒီသဒၢ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)

(၂၀၁၅နံၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ် ၈)

၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်

၁၃၇၆နံၣ် တပီလါထီၣ် ၇သီ

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

(၂၀၁၅နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၂၄ သီ)

တၢ်ဒုးနဲၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ	ကဘျံးပၤ
၁.	**အဆၢဒိၣ် (၁)** တၢ်အမံၤ ဒီး တၢ်ပာ်ဖျါအခီပညီ	၁
၂.	**အဆၢဒိၣ် (၂)** တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်	၃
၃	**အဆၢဒိၣ် (၃)** ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး တၢ်လၢအကြၢးန့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်	၄
၄	**အဆၢဒိၣ် (၄)** တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်ဒီး တၢ်ယုထၢထီၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်	၇
၅	**အဆၢဒိၣ် (၅)** ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အမူဒါဒီး တၢ်ဒိးန့ၢ်ခွဲးယာ်စိကမီၤတဖၣ်	၉
၆	**အဆၢဒိၣ် (၆)** တၢ်အိၣ်ပှၤဒီသဒၢ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်	၁၃
၇	**အဆၢဒိၣ် (၇)** တၢ်တြီတဖၣ်	၁၇
၈	**အဆၢဒိၣ် (၈)** တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဖၣ်	၁၇
၉	**အဆၢဒိၣ် (၉)** တၢ်ထိရီၤ	၁၈

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	အခန်း(၁) အမည်နှင့်အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်	၁
၂။	အခန်း(၂) ရည်ရွယ်ချက်များ	၃
၃။	အခန်း(၃) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ	၄
၄။	အခန်း(၄) ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်း	၇
၅။	အခန်း(၅) ဝန်ကြီးဌာန၏တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ	၉
၆။	အခန်း(၆) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း	၁၃
၇။	အခန်း(၇) တားမြစ်ချက်များ	၁၇
၈။	အခန်း(၈) ပြစ်ဒဏ်များ	၁၇
၉။	အခန်း(၉) အထွေထွေ	၁၈

သဲစးအိၣ်ပှၤဒီသဒၢ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်

(၂၀၁၅နံၣ် ကီၢ်စၢဖိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ် ၈)

၁၃၇၆နံၣ် တပီလါထီၣ် ၇သီ

(၂၀၁၅နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၂၄ သီ)

သဲစးအံၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢ ကီၢ်စၢဖိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်နှၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် (၁)

တၢ်အမံၤ ဒီး တၢ်ဟ်ဖျါအခီပညီ

၁. သဲစးအံၤကဘၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢ သဲစးအိၣ်ပှၤဒီဒၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လီၤ.

၂. လံာ်အတၢ်ကတိၤတဖၣ်လၢ အအိၣ်ဖဲ သဲစးအပူၤအံၤတဖၣ် အခီပညီ ကမ့ၢ်ဝဲဒ် အဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အီၤအသိးလီၤ.

(က) **ပှၤကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်** စံးတၢ်မ့ၢ် ပှၤကလုာ်တဖၣ်လၢ အပာ်လီၤ အသးဒ် ကီၢ်စၢဖိၣ်ဖိလၢ အအိၣ်ထူအိၣ်ရှၣ်တ့ၢ်လံလၢ ကီၢ်ပူၤ အံၤတဖၣ်နှၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤအံၤ တဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤလၢဘၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အီၤ ထံဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သမှံၤထံဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ နှၣ်ဘၣ်.

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)

၁၃၇၆ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ဤဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)
အမည်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်

၁။ ဤဥပဒေကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ဤဥပဒေတွင်ပါရှိသော အောက်ပါစကားရပ်များသည် ဖော်ပြပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်စေရမည်-

(က) **တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ** ဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ပင်ရင်းနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်ခဲ့ကြသော လူမျိုးများကိုဆိုသည်။ယင်းစကားရပ်တွင် နိုင်ငံသား ပြုခွင့်ရသူများနှင့် ဧည့်နိုင်ငံသားများ မပါဝင်။

(ခ) **ကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်** စံးတၢ်မ့ၢ်, ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်တခါလၢ အဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤ ဒ်သဲစးအံၤဟဲဝဲအသိးလီၤ.

(ဂ) **ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိၵ်** စံးတၢ်မ့ၢ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီဝဲၤလီၢ် အကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိၵ်လၢ အဘၣ်တၢ် ကရၢကရိဒီး ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤ လၢကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ် ဒ် ကီၢ်စၢဖှိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ် ဟဲဝဲအသိး ဃုာ်ဒီး ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်အတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သး အသိးန့ၣ်လီၤ.

(ဃ) **ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်** စံးတၢ်မ့ၢ် ကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ကရၢကရိဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤ ဒ်သိးကဖံးမၤ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢကီၢ် ခိၣ်ကျၢၢ် ဒ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ် ဟဲဝဲအသိး ဃုာ်ဒီးကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ် လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးတဖၣ် အတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးအသိးန့ၣ်လီၤ.

(င) **ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ကိတိၵ်** စံးတၢ်မ့ၢ်, ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီဝဲၤလီၢ် အကိတိၵ်လၢ အဘၣ်တၢ်ကရၢကရိ ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤလၢ ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ် ဒ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ် ဟဲဝဲအသိးဃုာ်ဒီးကီၢ်ဒိၣ်မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးတဖၣ် အတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးအသိးန့ၣ်လီၤ.

(ခ) **ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနကို ဆိုသည်။

(ဂ) **ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း တာဝန်ပေးအပ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးကို ဆိုသည်။

(ဃ) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်သော ဝန်ကြီးဌာနကိုဆိုသည်။

(င) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း တာဝန်ပေးအပ်သော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၏ ဝန်ကြီးကို ဆိုသည်။

(စ) **ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ်ဂ့ၢ်ဝီ** စံးတၢ်မ့ၢ် မ့ၢ်ဝဲကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ် အတၢ်ကတိၤ, လံာ်လဲၢ်, အပီညါဒဲွလၤ, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၤ, အထူသနူ ဒီး တၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါ, တၢ်စံဉ်စိၤန့ၢ်သါ, တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်, တၢ်န့ၢ်ဘဉ်ခွဲးယာ်တဖဉ်လၢ အိဉ်ဖဲကီၢ်စၢဖှိဉ်တၢ်သိဉ် တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်အပူၤ ဒီး တၢ်အိဉ်မူ အတၢ်ဂုၤထိဉ်ပသီထိဉ် သ့ဉ်တဖဉ်လီၤ.

အဆၢဒိဉ် (၂)
တၢ်ပညိဉ်တဖဉ်

၃. သဲစးအံၤ အတၢ်ပညိဉ်တဖဉ် မ့ၢ်ဒ်လာ်အံၤအသိးန့ဉ်လီၤ.

(က) ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ်ခဲလၢာ် ကဒိးန့ၢ်ဘဉ်ထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် တုၤသိးသိး အဂီၢ်.

(ခ) ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ်အဘၢဉ်စၢၤ ကအိဉ်ဆီးဝဲလၢ တၢ်အဲဉ်လိာ်သး ဒီး ဟံးလိာ်စုတဘိယူၢ်ယီ လၢ အသန့ၤထိဉ်အသးလၢ ကီၢ်စၢဖှိဉ်အသး နီၢ်နီၢ်အဂီၢ်.

(ဂ) ကဟံးယာ် ပၢၤယာ် ဒီး မၤဒိဉ်ထိဉ်ထီထိဉ် ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ် အကျိာ်, အလံာ်အလဲၢ်, အပီညါဒဲွလၤ, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၤ, လုၢ်လၢ်ထူသနူ, အပှၤကလုာ် ရှၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ ဒီးတၢ်စံဉ်စိၤန့ၢ်သါတဖဉ် အဂီၢ်.

(စ) **တိုင်းရင်းသားရေးရာ**ဆိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ သမိုင်းအမွေအနှစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများရရှိရေးတို့ အပါအဝင် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆိုသည်။

အခန်း (၂)
ရည်ရွယ်ချက်များ

၃။ ဤဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

(က) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး တန်းတူညီမျှသော နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန်၊

(ခ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုဖြင့် စစ်မှန်သော ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ် အခြေခံ၍ ထာဝစဉ်အတူတကွ လက်တွဲနေထိုင်ကြစေရန်၊

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာနှင့်သမိုင်းအမွေအနှစ်တို့ကိုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊

(ဃ) ကဒုးဒိၣ်ထိၣ်အါထိၣ် ကလုာ်ဒူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ အတၢ်ဃူတၢ်ဖိး, တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံ, တၢ်ပၥ်ကဲလိၥ်သး, ဒီးတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလိၥ်သးအဂီၢ်.

(င) ကမၤဂ့ၤထိၣ်ပသီထိၣ်န့ၢ် ကလုၥ်ဒူၣ်တဖၣ် လၢအတၢ်ဂ့ၤထိၣ်ပသီထိၣ်စှၤဝဲတဖၣ် အရိဖှိၣ်မုၢ် ကျိၤဝဲၤကွၥ်, လၢအပၥ်ယုၥ်ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၥ်, ကျဲမုၢ် ကျဲဘိ အတၢ်ဆဲးကျိးတဖၣ်နှၣ်လီၤ.

(စ) ကလုၥ်ဒူၣ်တဖၣ် ကန့ၢ်ဘၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၥ် လၢလၢပှဲၤပှဲၤ လၢအအိၣ်ဖျါဖဲကီၢ်စၢဖှိၣ်တၢ် သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်အပူၤ အဂီၢ်.

အဆၢဒိၣ် (၃)
ကလုၥ်ဒူၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၥ်ဒီး တၢ်လၢအကြၢးန့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်

၄. ကလုၥ်ဒူၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တထီဒါ ဒီး တမၤဘၣ်ဒိ ထံကီၢ်အတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ, သဲစးအတၢ်ဒိၣ်စိ ဒီးဒူသဝီအတၢ်မုၥ်တၢ်ခုၣ်, သဲစးလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်အီၤ ဒ်သိးကကဲဘျုး ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်သကဲးပဝၥ် တဖၣ်နှၣ်ဒီး -

(ဃ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ချစ်ကြည်လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန်၊

(င) တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်းပါးနေသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စသည်တို့ ပါဝင်သောလူမှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊

(စ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အပြည့်အဝ ရရှိစေရန်။

အခန်း (၃)
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ

၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားအကျိုးငှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများနှင့်မဆန့်ကျင်လျှင်-

(က) န့ၢ်ဘၣ်တၢ်သဘျ့လၢ ကမၤဘၣ် အကျိၥ်, လံာ်လဲၢ်, ပီညါဒွဲလၤ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၤ, ထူသနူဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.

(ခ) မ့ၢ်တမၤဘၣ်ဒိ ထံကီၢ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အသနူဘၣ် ဒီး အိၣ်ဒီးတၢ်အခွဲးအယာ်လၢ ကသိၣ်လိ မၤလိ အနီၢ်ကစၢ် အကျိၥ် ဒီးလံာ်လဲၢ်တဖၣ်လီၤ.

(ဂ) အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျ့လၢ ကမၤအတၢ်ဆဲးတၢ်လၤထူသနူအမူး တဖၣ်ဒီး မုၢ်နံၤလီၤဆီတဖၣ်လီၤ.

(ဃ) ဒ်သိးကမၤဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ် အနီၢ်ကစၢ် အလံာ်လဲၢ်ဒီး အပီညါ ဒွဲလၤ ဒ်သိးကထိၣ်ဘးခ့ခါတၢ်ဆၢကတီၢ်အဂီၢ် ကူၣ်မၤကဲထိၣ် တၢ်အခွဲးအိၣ်, ဒီးဘၣ်ထွဲဒီးအတၢ် ဆဲးတၢ်လၤအဂ့ၢ်အကျိၤ တဖၣ်န့ၣ် ဃုထံ တၢ်လၢ တၢ်သဘျ့အပူၤအခွဲးအိၣ်လီၤ

(င) န့ၢ်ဘၣ်တၢ်အခွဲးအယာ် တုၤသိးသိးဒီးပှၤဂၤတဖၣ် လၢတၢ်မၤ လိမၤဒိး, တၢ်ဒိးယါဘျါသး, တၢ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီး မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၥ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်လီၤ.

(စ) ဒ်သိးမိၢ်ပၢ်ဖံဖုဟ့ၣ်သါတ့ၢ် ကသံၣ်ကသီအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့သ့ၣ် တဖၣ် အသုတလီၤဘၢလီၤမၢ်တဂ့ၤအဂီၢ် အိၣ်ဒီးတၢ် အခွဲးလၢ ကဟံးဃာ်ပၢၤဃာ်, ကဃုထံပၥ်ဖျါဒီး ကမၤဂုၤထိၣ် ပသီ ထိၣ်ဝဲလီၤ.

(က) မိမိတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာသာသနာတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) မိမိတို့၏စကား၊ စာပေတို့ကို နိုင်ငံတော်၏ပညာရေးမူဝါဒကို ထိခိုက်မှု မရှိစေဘဲ သင်ကြားခွင့်နှင့် သင်ယူခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) မိမိတို့၏ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ဆောင်ရွက်သောအခမ်းအနားများနှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များကို လွတ်လပ်စွာ ကျင်းပခွင့်ရှိသည်။

(ဃ) မိမိတို့၏စာပေနှင့် အနုပညာတို့ကို ခေတ်မီတိုးတက်စေရန် တီထွင်ကြံဆဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွတ်လပ်စွာ သုတေသနပြုဖော်ထုတ်ခွင့်ရှိသည်။

(င) ပညာသင်ကြားခွင့်၊ ဆေးကုသခွင့်၊ အလုပ်အကိုင်ရပိုင်ခွင့်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် တန်းတူညီမျှသော အခွင့်အရေးများ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(စ) မိမိတို့၏ ရိုးရာတိုင်းရင်းဆေးပညာများ တိမ်ကောပပျောက်မှု မရှိစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဆ) အိၣ်ဒီးအခွဲးအယဲာ်လၢ ကပၢၤယဲာ်, ဟံးယဲာ်ကတီၤ ပမုံၤပပှၢ် အတၢ်ဟ့ၣ်သါလၢပျၢၤတဖၣ်လီၤ.

(ဇ) ကလုာ်ဒူၣ်လၢအနီၣ်ဂံၢ်ထီၣ်ဘးပှဲၤထီၣ် ဒ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်ပဲာ်ပနီၣ်ဝဲအသိးတဖၣ်နှၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယဲာ် လၢ ကဃုထၢထီၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်လၢ ကနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ် ဖဲ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် ဒီး လီၢ်ကဝီၤပၢလီၤဒၣ်သးလၢ အဘၣ်ဃးလိာ်သး တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအပူၤ သ့ဝဲ ဒၣ်လီၤ.

(ဈ) ဒ်အမ့ၢ် သဲစးဒ့ (ဇ) အသိး ကလုာ်ဒူၣ်လၢ အဒိးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဒ်ပှၤအခၢၣ်စးလၢ ကနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖဲ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သဲစး ဖဲ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် ဒီး လီၢ်ကဝီၤပၢလီၤဒၣ်သး လၢ အဘၣ်ဃးဒီးအီၤအပူၤဒီး, ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် ဒီး လီၢ်ကဝီၤပၢလီၤဒၣ်သးအဝဲနှၣ် အတၢ်ပၢတၢ်ပြးအပူၤ ဒ်သိးတၢ်ကမၤန့ၢ် ကလုာ်ဒူၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီ ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၢ်ကသ့အဂီၢ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲ လၢကလုာ်ဒူၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အပှၤခၢၣ်စး ဒ်သိးကနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်နှၣ်လီၤ.

(ည) အိၣ်ဒီးတၢ်အခွဲးလၢ ကဟ်ဖျါထီၣ် အပှၤကလုာ်အတၢ်စံၣ်စိၤ တဲစိၤ လၢအမၤတ့ၢ်အသးတဖၣ်ဒီး ကပၢၤ ယဲာ်ဒီဒၣ်အတၢ်န့ၢ် သါတဖၣ် ဒ်သဲစးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဟဲဝဲအသိးလီၤ.

(ဆ) မိမိတို့၏ ရေးဟောင်း အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဇ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်သတ်မှတ်သော လူဦးရေ ရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စု ဥပဒေပြု ရေးတွင် မိမိတို့ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဈ) ပုဒ်မခွဲ (ဇ) အရ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စု ဥပဒေပြုရေးတွင် ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ခွင့် ရရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဖြစ်လျှင် ထိုတိုင်း ဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ခွင့်ရ စီရင်စု အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အဓိကအားဖြင့် ထိုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာကို ဆောင်ရွက် နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခွင့်ပြုရမည်။

(ည) မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားများ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်များကို ထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် အမွေအနှစ်များကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့် ရှိရမည်။

အဆၢဒိၣ် (၄)
တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်ဒီးတၢ်ဃုထၢထီၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်

၅. တၢ်မ့ၢ်ကမၤ လီၢ်ကဝီၤ တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်မၤတဖၣ်, တၢ်တိာ်ကျဲၤဒိၣ်ဒိၣ်သွါသွါတဖၣ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တၢ်မၤတဖၣ်, တၢ်ထုးထီၣ်စူးကါန့ၢ်ဆၢၣ်ပီးလီတဖၣ် ဖဲကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အလီၢ်ကဝီၤအပူၤဒီး တၢ်ကဘၣ် ဒုးသ့ၣ်ညါနဲၣ်ဆိ အဝဲသ့ၣ်ဒီး မၤဖိးလိာ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ် လၢလၢပှဲၤပှဲၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး ပှၤထူလံၤကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီး လီၢ်ကဝီၤအဝဲန့ၣ်လီၤ.

၆. ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ် အံၤ ဒ်သိး ကသုးကျဲၤဘၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီ လၢ တၢ်ထုးဂံၢ်ထုးဘါအပူၤကသ့အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ကိတိာ်ဝဲလီၢ် ဒ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ် အတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သး အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၇. ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်န့ၣ် -

(က) ဒ်သိး ကဃုထၢဒီး ဟ့ၣ်လီၤမူဒါလၢ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်အဂီၢ် ပှၤလၢအမ့ၢ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤလၢအတမ့ၢ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်ပှၤလၢ အလၢပှဲၤဒီး တၢ်အရှၢ် အသဲးဒ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ် ၂၃၂, နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (က) အတၢ်ဟ်ဖျါအသိးဒီး တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤသ့ဝဲလီၤ, ဒီး ပှၤလၢ အဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤတဂၤအမံၤအံၤ ကဘၣ်တၢ်ပတံ ထီၣ်အီၤ ဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်အအိၣ်ဒီး ကဘၣ်ဟံးန့ၢ် တၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သး န့ၣ်လီၤ.

အခန်း (၄)
ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်း

၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ဒေသအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းကြီးများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းလုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းအကြောင်းအရာများကို သက်ဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင်ချပြ အသိပေး၍ ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

၆။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာကိစ္စရပ်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာနကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

၇။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည်-

(က) ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ရေးရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထဲကဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်သူများထဲက ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၂၊ ပုဒ်မခွဲ(က)ပါ အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော သင့်လျော်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်၍ ယင်း၏ အမည်စာရင်းကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းလျက် သဘောတူညီချက် ရယူရမည်။

(ခ) ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ် မ့ၢ်တတူၢ်လိာ် ပှၤလၢကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်ယုထၢထိၣ်အီၤလၢကကဲထိၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်ဘၣ်ဒီး ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်ကဘၣ်ယုထၢထိၣ်ကဒီး ပှၤအသိတဂၤဒီးဆှၢထိၣ်ကဒီးအီၤဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်အအိၣ် နှ့ၣ်လီၤ.

(ဂ) ပှၤလၢအဒိးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်သးလၢ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်အံၤ ကဘၣ်တၢ်ဟ်လီၤဒီး ဟ့ၣ်အီၤမူဒါလၢ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်နှ့ၣ်လီၤ.

၈. ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်မူဒါ ဒ်ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်အခၢၣ်စးအသိး နှ့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်အတၢ်မၤ အကတီၢ် ကမ့ၢ်ဒ်ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ် အတၢ်မၤအကတီၢ်အသိးလီၤ.

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် မရရှိပါက ယင်းပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ထပ်မံတင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။

(ဂ) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရမည်။

၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတအား တာဝန်ခံရမည်။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ ရာထူးသက်တမ်းသည် သာမန်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ရာထူးသက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အဆၢဒိၣ် (၅)
ကိတိၢ်ဝဲၤလီၢ်အမူဒါဒီး တၢ်ဒိးန့ၢ်ခွဲးယာ်စိကမီၤတဖၣ်

၉. ကိတိၢ်ဝဲၤလီၢ်အမူဒါဒီးတၢ်ဒိးန့ၢ်ခွဲးယာ်စိကမီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဒ်လၢ်အံၤ အသိးလီၤ.

(က) ဒ်သဲစးအံၤ အတၢ်ပညိၣ်ကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်အဂီၢ် ကဘၣ် ပာ်လီၤသနူဒီး တၢ်မၤကျိၤကျဲတဖၣ်.

(ခ) ဒ်ကီၢ်စၢဖိုၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်သဲစးအံၤ ပာ်ဖျါဝဲအသိး, ကဘၣ်အိၣ်ပှိၤဒီသဒၢပှၤကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် လၢကဒိးန့ၢ်ဘၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤဒ်အဖိးမံလိာ်အသးဒီးသဲစး တဖၣ်.

(ဂ) ကဟံးယာ်ပၢၤယာ်ဒီးကမၤဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အကျိာ်, လံာ်လဲၢ်, ပီညါဒွဲလၤ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၤဒီး လုၢ်လၢ် ထူသနူတဖၣ်, ကဃုထံထုးဖျါထီၣ်ဒီး ဟံးယာ် ပၢၤယာ် တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ ဒီးမိၢ်ပၢ်ဖံဖုအတၢ်ဟ့ၣ်သါ လၢပျၢၤ တဖၣ်.

အခန်း (၅)
ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၉။ ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

(က) ဤဥပဒေပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊

(ခ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေနှင့်အညီ အပြည့်အဝ ရရှိခံစားနိုင်ရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊စာပေ၊အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သမိုင်းနှင့် ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်တို့ကို စူးစမ်းရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဃ) ကသုးကျဲၤတၢ်ဒ်သိး ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ်အဘၢဉ်စၢၤကအိဉ်ဃူအိဉ်ဖိး, ဟ်ဒိဉ်ဟ်ကဲ, အဲဉ်လိာ်ကွံလိာ်အသးဒီး ကတိစၢၤမၤစၢၤလိာ် အသး အဂီၢ်.

(င) ကသုးကျဲၤန့ၢ် ကလုာ်ဒူဉ်လၢ အတၢ်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ်စှၤဝဲ တဖဉ် တၢ်အိဉ်မူဂ့ၢ်ဝီ ကထီထီဉ်ဝဲလၢ တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့, တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဒီး တၢ်ဆဲးကျိး တဖဉ် ကဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ် လၢတၢ်ကီးကပၤဒဲးအဂီၢ်.

(စ) ကလုာ်ဒူဉ်တကလုာ်ဒီး တကလုာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကလုာ်ဒူဉ် ကဒဲကဒဲ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤအတၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်တထီဒါ မၤဘဉ်ဒိန့ဉ် ဘဉ်ဒီး ဖံးမၤ အနီၢ်ကစၢ်ဒဉ်ဝဲ အကျိာ်, လံာ်လဲၢ်, တၢ်ဆဲး တၢ်လၤ, တၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါဒီး လုၢ်လၢ်ထူသနူတဖဉ်လၢ တၢ်သဘျ့အပူၤသ့ဝဲဒဉ်နဉ်လီၤ.

(ဆ) တၢ်ဒီသဒၢန့ၢ် ကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လ့ၤတုာ်လ့ၤတီၤ ဒ်သဲစးတၢ်သိဉ်တၢ်သီအိဉ်အသိး,

(ဇ) တၢ်ပာ်ဖှိဉ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်မၤဘဉ်လိာ်ဘဉ်စးက့ၤ တၢ်ဂ့ၢ် လိာ်ဘှီလိာ်ဖဲ ကလုာ်ဒူဉ်ကဒဲကဒဲအပူၤ မ့တမ့ၢ် ကလုာ်ဒူဉ် တဖဉ်အဘၢဉ်စၢၤအပူၤ,

(ဃ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ချစ်ကြည် လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(င) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နည်းပါးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ လူမှုဘဝ မြင့်မားရေးအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စသည့်လုပ်ငန်းရပ်များဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(စ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုး တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အချင်းချင်းကို လည်းကောင်း၊ အခြားဘာသာ သာသနာကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိစေဘဲ မိမိ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည့် စကား၊ စာပေ၊ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာသာသနာနှင့်ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဆ) တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိရောက်စွာ အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊

(ဇ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြားဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်း၊

(ဈ) တၢ်မၤတၢ်ဃုထံအတၢ်မၤတဖၣ် ဒ်သိးကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် ကဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢ တၢ်ကီးကပၤဒဲးအဂီၢ်.

(ည) တၢ်ဃုထံၣ်ကွၤ, တၢ်ပၢၤဃာ်ကွၤ, တၢ်ဒိသဒၢကဟုကယာ် ဒီး မၤဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်နှၢ် ကလုာ်ဒူၣ်ဆၣ်ဖိလၢ အဘူးကလီၤမၢ်တဖၣ် အကျိၢ်, ပီညါဒွဲလၤ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၤဒီး မိၢ်ပၢ်ဖံဖုအထူသနူတဖၣ်,

(ဋ) ဒ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး သဲစးအပူၤအံၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အသိး တၢ်တၢၣ်ပီၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပဒိၣ်အဝဲၤလီၢ်, ပဒိၣ်အကရၢကရိ တဖၣ်စုာ်စုာ်လၢ အဘၣ်ဃးလိာ်သးတဖၣ်,

(ဌ) တၢ်ဖံးမၤကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤမူဒါလၢ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်ကရၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒ်သဲစးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီအသိး မ့ၢ်ဂ့ၤ နှၣ်လီၤ.

၁၀. ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီပှၤမၤတၢ်ဖိအကရၢကရိအကလုာ်ကလုာ်လၢ အလိၣ်ဘၣ်တဖၣ် ဒ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်ကရၢအတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးအသိးနှၣ်လီၤ.

(ဈ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ည) လူနည်းစုဖြစ်သော၊ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါး ဖြစ်နေသော တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဋ) ဤဥပဒေပါကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဌ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကဖြစ်စေ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရဖြစ်စေ ပေးအပ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

၁၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည်လိုအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၁. ဒ်သိး ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ကသုးကျဲၤဖံးမၤဘၣ် ကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် လ့ၤတုာ်လ့ၤတီၤကသ့အဂီၢ် မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီး တၢၣ်ပီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီး ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်အဂၤတဖၣ်လၢ အဘၣ်ယး လိာ်အသးတဖၣ်ဝံၤ ကရၢကရိထီၣ် ကမံးတံာ်ဒီး တၢ်မၤကရၢသ့ၣ် တဖၣ်သ့ဝဲ ဒီးမ့ၢ်ဝံၤကဘၣ် ပာ်လီၤန့ၢ် အတၢ်မၤမူဒါသ့ၣ်တဖၣ် တဘျီယီ န့ၣ်လီၤ.

၁၂. ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်အကိတိာ်ဝဲၤကျိၤအံၤ ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ပှၤမၤ တၢ်ဖိအတၢ် ကရၢကရိစုာ်စုာ် လၢအအိၣ်ဒီး ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ် အတၢ်ဘၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

၁၃. ဒ်သိး တၢ်ကမၤလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီတဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤ ကသ့အဂီၢ် ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ကဘၣ် တ့ဖၢနုာ်ဒီး တိာ်ထီၣ် တနံၣ်ဘၣ်တနံၣ် စ့နုာ်လီၤဟးထီၣ်အစရီ ဒီး ထၢနုာ်ပာ်ဖှိၣ်အီၤကီးမုၢ်နံၣ်ဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ် အစ့တိာ်လီၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၁။ ဝန်ကြီးဌာနသည် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို ထိရောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်ပါက ကော်မတီနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များကို သက်ဆိုင်ရာ အခြား ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဖွဲ့စည်းနိုင်ပြီး ယင်းတို့ ကိုဖွဲ့စည်းပါက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို တစ်ပါတည်းသတ်မှတ် ပေးရမည်။

၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် ယင်း၏ လက်အောက်တွင် လိုအပ်သည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၃။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားရေးရာကိစ္စရပ်များကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် နှစ်စဉ် ထည့်သွင်း ရေးဆွဲရမည်။

အဆၢဒိၣ် (၆)
တၢ်အိၣ်ပှၤဒီသဒၢ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အခွဲးအယဲာ်

၁၄. ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်အံၤ အနီၢ်ကစၢ်အပှၤကလုာ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် မ့ၢ်ဘၣ်ဒိလီၤမၢ်န့ၢ်ဒီး ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဒီသဒၢကဟုကယာ်ကသ့အဂီၢ် ဆှၢဒုးနဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢအအိၣ်သ့ဝဲဒၣ် နှၣ်လီၤ.

၁၅. ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်စုာ်စုာ် လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တူၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆှၢထီၣ် ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် (၁၄) အသိးအခါ ဒ်သိး ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် အသုတဘၣ်ဒိလီၤမၢ် တဂ့ၤအဂီၢ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီသဒၢကဟုကယာ်လၢ အလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ -

(က) ကဘၣ်ဟ့ၣ်မူဒါဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်လၢအဘၣ်ဃး လိာ်အသး အကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီကိတိာ်န့ၣ်လီၤ.

(ခ) ဒ်နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (က) အသိး တၢ်ဟ့ၣ်မူဒါမ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီး တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်မူဒါဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်အကရၢဖိ ကိတိာ်တဂၤဂၤလၢ အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အခန်း (၆)
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏အခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း

၁၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ရရှိနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြနိုင်သည်။

၁၅။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၄ အရ တင်ပြချက်ကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု မရှိစေရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန်-

(က) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးအား တာဝန် ပေးအပ်ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက သင့်လျော်သည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား တာဝန်ပေးအပ် ရမည်။

၁၆. ကိတိာ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါ ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ် ၁၅ အသိးအံၤ -

(က) ဒ်အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါအသိး ကဘၣ်သမံသမိး ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဘၣ်ဒိလီၤမၢ်ကဲထီၣ်ဝဲ အိၣ် တအိၣ် နှၣ်လီၤ.

(ခ) ဒ်နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (က) ဟဲဝဲအသိး မ့ၢ်ထံၣ်န့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဘၣ်ဒိလီၤမၢ်လံနှၣ်ဒီး ဒ်သိးကဒီသဒၢကဟုကယာ် န့ၢ်ဝဲ ကသ့အဂီၢ် မၤဝဲဒ် ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢစုာ်စုာ် လၢအဘၣ်ဃးဒီးအီၤ အတၢ်ဆၢတဲာ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်ဖှိၣ်တၢၣ်ပီၣ်မၤ သကိးတၢ်ဒီး ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်အဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်အကရၢကရိတဖၣ်, ကီၢ်ဒိၣ်လၢပၢဆှၢ လီၤဒၣ်အသး မ့တမ့ၢ် လီၢ်ကဝီၤလၢ ပၢဆှၢလီၤဒၣ်အသး ပၢဆှၢ တၢ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ် ဒ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အသိး မ့ၢ်ဂ့ၤ ကဘၣ်မၤဝဲဒၣ်နှၣ်လီၤ.

(ဂ) ဒ်နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (ခ) အသိး တၢ်မၤအံၤမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် အပတီၢ် ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်အတၢ် ကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်မၤစၢၤန့ၣ်ဒီး တၢ်ကဘၣ် ဆှၢထီၣ်ဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢအအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆှၢထီၣ်ဆူ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဝီကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အအိၣ် ခီဖျိလၢကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢ သ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၆။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည်-

(က) မိမိအား တာဝန်ပေးအပ်သော ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက်ခြင်း ရှိမရှိ စိစစ် ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ(က) အရ စိစစ်သည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက်ကြောင်း တွေ့ရှိပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ရေး အတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရလည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့များနှင့် လိုအပ်သလို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ(ခ)အရ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့မှ တစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနသို့လည်းကောင်း တင်ပြရမည်။

၁၇. တၢ်ဆုၢထီၣ်တၢ် ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ၁၆, နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (၈) ဟဲဝဲအသိး အဖီခိၣ် ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢအံၤ မ့ၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးဝဲလၢ လိၣ်ဘၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ် အပတီၢ် ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်အကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤနှ့ၣ်ဒီး ကဘၣ်ဆုၢထီၣ်ဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်ကရၢ အအိၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

၁၈. တၢ်ဆုၢထီၣ်တၢ် ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ၁၆, နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (၈) ဟဲဝဲအသိး အဖီခိၣ် ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ မ့ၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးဝဲလၢ လိၣ်ဘၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် အပတီၢ် ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်ဝီၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်အကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤနှ့ၣ်ဒီး ကဘၣ်ဆုၢထီၣ်ဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်ကရၢ အအိၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

၁၉. ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ၁၅ ဟဲဝဲအသိး ကိတိာ်လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤမူဒါတဂၤအံၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ကဘၣ်ဖံးမၤဒၣ်ဝဲ အဖီခိၣ် မ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီသဒၢကဟုကယာ်နှ့ၢ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်မ့ၢ်တထီၣ်ဘးဘၣ်ဒီး ကဘၣ်တၢ်ဆုၢထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢပှဲၤပှဲၤ ဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်အအိၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ (ဂ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စု အဆင့်ရှိဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း များ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၁၈။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရ ဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှု ရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၁၉။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည် မိမိဆောင်ရွက်ရသောကိစ္စတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့် အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါက အကျိုး အကြောင်း ပြည့်စုံစွာဖော်ပြ၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၂၀. ဒ်အဘၣ်ထွဲဒီး သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ၁၉ အသိး ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်အပဒိၣ် အံၤ တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အဘၣ်တၢ်ဆှၢထီၣ်အီၤဆူ အအိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်နီၤဖးပဲာ်ထံဝဲလၢ တၢ်ကဘၣ် သုးကျဲၤမၤန့ၢ်အီၤဖဲ ကီၢ်စၢဖှိၣ်အပတီၢ်န့ၣ်ဒီး ဒ်သိး တၢ်ကသုးကျဲၤအီၤဒ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသိးကသ့အဂီၢ် ကဘၣ်ဆှၢထီၣ်ဝဲဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၁. (က) ဒ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ၂၀ အသိး တၢ်ကသုးကျဲၤမၤတၢ်ဂ့ၢ် ဆှၢထီၣ်ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးကသ့အဂီၢ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤမူဒါဆူ ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်အအိၣ်လီၤ.

(ခ) ဒ်နီၣ်ဂံၢ်ဖိ (က) ဟဲဝဲအသိး ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိာ်အံၤ ဒ်အဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ်လီၤအီၤမူဒါအိၣ်ဝဲအသိး ကဒီသဒၢကဟုကယာ်န့ၢ် ကလုာ်ဒူၣ် တဖၣ်လၢအခွဲးအယာ်ဘၣ်ဒိလီၤမၢ်တဖၣ် ကသ့အဂီၢ် မၤဝဲဒ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ဆၢတဲာ်စံၣ်ညီၣ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်ဖှိၣ်တၢၣ်ပီၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီး ကိတိာ်ဝဲၤလီၢ်လၢ အအိၣ်ဒီး ကီၢ်စၢဖှိၣ် အပတီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်တဖၣ်, ပဒိၣ်ကရၢကရိတဖၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ ကဘၣ်မၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

၂၀။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၉ အရ တင်ပြသောကိစ္စမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၂၁။ (က) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၂၀ အရ တင်ပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မခွဲ (က) အရ တာဝန်ပေးအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနစ်နာဆုံးရှုံးသည့် ကိစ္စတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍ လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

အဆၢဒိၣ် (၇)
တၢ်တြီတဖၣ်

၂၂. ဒ်သဲစးဟဲဝဲအသိး မ့ၢ်တအိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤလၢ ကတြီနဲ့ၢ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဒီး တၢ်လၢအကြၢးနဲ့ၢ် ဘၣ်ဝဲတဖၣ်ဘၣ်ဒီး မတၤတဂၤမး တဘၣ်တြီဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂၃. မတၤမးတဘၣ်စူးကါကမၣ် သဲစးလၢအဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်နဲၣ်လီၤအီၤ အံၤလၢ တၢ်ကမၤထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ်ဘၣ်.

၂၄. တၢ်ပညိၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကမၤအိၣ်ထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤ အတၢ်သးဟ့လိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ထီဒုၣ်ထီဒါလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကလုာ်အတၢ်လီၤဖးမ့ၢ်ဂ့ၤ မတၤမး တဘၣ်မၤဝဲဘၣ်.

အဆၢဒိၣ် (၈)
တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဖၣ်

၂၅. ပှၤတဂၤလၢ်လၢ်လၢ အမၤကမၣ်ဘၣ် သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ်(၂၂) အတၢ် တြီတဖၣ် ဒီးမ့ၢ်အဖျါလီၤတံၢ်လၢ အတၢ်ကမၣ်အိၣ်ဒီး ကဘၣ်လီၤဃိာ် တအါနဲ့ၢ် တနံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘၣ်ဟ့ၣ်စ့ တအါနဲ့ၢ် တကလီၢ်ဘးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စံၣ်ညီၣ် ခံခါလက်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤ တၢ်စံၣ်ညီၣ်နှၣ်လီၤ.

အခန်း (၇)
တားမြစ်ချက်များ

၂၂။ မည်သူမျှ ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့်ရပိုင်ခွင့်များကို ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက် မရှိဘဲ ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း မပြုရ။

၂၃။ မည်သူမျှဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို နိုင်ငံရေးကိစ္စ အလို့ငှာ အလွဲသုံးစား မပြုလုပ်ရ။

၂၄။ မည်သူမျှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအချင်းချင်း မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မူခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲခြင်း တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ရည်ရွယ်သော သို့မဟုတ် ပေါ်ပေါက်လာရန် အကြောင်းရှိသော အပြုအမူများကို မပြုလုပ်ရ။

အခန်း (၈)
ပြစ်ဒဏ်များ

၂၅။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၂ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၂၆. ပှၤတဂၤလၢ်လၢ်လၢ မၤကမၣ်ဘၣ်သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် (၂၃) အတၢ်တြီတဖၣ် ဒီးမ့ၢ်အဖျါလီၤတံၢ်လၢအတၢ်ကမၢ်အိၣ်ဒီး ကဘၣ်လီၤ ဃိာ်တအါန့ၢ်တနံၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘၣ်ဟ့ၣ်စ့တအါန့ၢ် တကလီၤ ဘးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စံၣ်ညီၣ် ခံခါလၢာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤ တၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၇. ပှၤတဂၤလၢ်လၢ် လၢမၤကမၣ်ဘၣ် သဲစးနီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် (၂၄) အတၢ်တြီတဖၣ် ဒီးမ့ၢ်အဖျါလီၤတံၢ်လၢအတၢ်ကမၢ်အိၣ်ဒီး ကဘၣ်လီၤ ဃိာ်တအါန့ၢ်ဘၣ်ခံနံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်ဟ့ၣ်စ့တအါန့ၢ်ခံကလီၤဘးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စံၣ်ညီၣ် ခံခါလၢာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤ တၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် (၉)
တၢ်ထီရီၤ

၂၈. ကီၢ်စၢဖိၣ်ကိတိၢ်အံၤ လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ပူၤဘျီအပူၤကဘၣ်ဟ်ဖျါဆှၢထီၣ် ကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီ အတၢ်အိၣ်သးလၢ အကါဒိၣ်တဖၣ်လၢ အဘၣ်ဃးဒီး ထံကီၢ် မ့တမ့ၢ် ကမျၢၢ်တဖၣ် ဖဲကီၢ်စၢဖိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကမျၢၢ်ဘျိၣ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကလုာ်ဘျိၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

၂၆။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၃ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၂၇။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၄ ပါ တားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို နှစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်နှစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

အခန်း (၉)
အထွေထွေ

၂၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အများပြည်သူတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အရေးကြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆိုင်ရာအခြေအနေကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရမည်။

၂၉. ကီၢ်စၢဖှိၣ်ကိတိၵ်အံၤ ဖဲမၤပှဲၤထီၣ် အမူဒါဒီးတၢ်ဒိးန့ၢ်ခွဲးယာ်တဖၣ် ဒ်သဲစး နီၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် (၉)ဟဲဝဲသိးအခါ မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီး နီၤလီၤမူဒါဆူ ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ကိတိၵ် အအိၣ်သ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၀. ကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ကဘၣ်မၤစၢၤ ကမံးတံၵ်ဒီးတၢ်မၤကရၢတဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ကရၢကရိထီၣ်အီၤဒ်သဲစးအိၣ်ဝဲအသိး အဝဲၤဒၢးတၢ်ဖံး တၢ်မၤတဖၣ် ဒီးကဘၣ်ဟ့ၣ် အတၢ်လၢၥ် ဘူၣ်လၢၥ်စ့ၤတဖၣ်နှၣ်လီၤ.

၃၁. တၢ်ကမၣ်တဖၣ်လၢဘၣ်ထွဲဒီးသဲစးအံၤမ့ၢ်တၢ်ကမၣ်တဖၣ်လၢ ပၢၤကီၢ်ဖိၣ်အီၤသ့လီၤ.

၃၂. ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်မူဒါဆူ ကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ကိတိၵ် ဒ်ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် အပဒိၣ်တဂၤ ဒ်သိးက မၤတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤဘၣ်ထွဲ ကလုာ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒ်သဲစးအံၤအိၣ်ဝဲ အသိး လီၤ. ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ် လၢအတအိၣ်ဒီးကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ကိတိၵ် နှၣ်ဒီး အကိတိၵ်ခိၣ်ကျၢၢ်ကဘၣ် ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါ ဆူကိတိၵ်တဂၤဂၤ လၢ ကမၤ တၢ်ဂ့ၢ် နှၣ်လီၤ.

၃၃. ဒ်သဲစးအံၤအိၣ်ဝဲအသိး တၢ်မ့ၢ်မၤဘၢမၤကွိၢ်လၢ ကွိၢ်မ့ၣ် တမံၤမံၤဒီး ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဆိတၢ်ပျဲလၢ ကိတိၵ်ဝဲၤလီၢ်အအိၣ်လီၤ.

၂၉။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မ ၉ ပါတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးအား တာဝန်ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း ပြုနိုင်သည်။

၃၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသော ကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၏ ရုံးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်များကိုလည်း ကျခံရမည်။

၃၁။ ဤဥပဒေပါပြစ်မှုများကို ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသော ပြစ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

၃၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် မိမိတို့အစိုးရအဖွဲ့၏ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ် ဆောင်ရွက်စေရမည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တာဝန်ပေးအပ်သည့် ဝန်ကြီးအား ဆောင်ရွက်စေရမည်။

၃၃။ ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုရာတွင် ဝန်ကြီးဌာန၏ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

၃၄. ဖဲတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ဘျၢတဖၣ်လၢ အအိၣ်ဖဲ သဲစးအပူၤအံၤအခါ

(က) ကိတိၢ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ဘိးဘၣ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤ တၢ်ဘျၢသဲစး, တၢ်ဘျၢ ဒီး တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ် လၢကီၢ်စၢဖှိၣ်ပဒိၣ်အတၢ်တူၢ်လိာ်ဘၣ်အသး ပူၤ သ့နၣ်လီၤ.

(ခ) ကိတိၣ်ဝဲၤလီၢ်အံၤ ထုးထီၣ်ဘိးဘၣ် လံာ်ဂိာ်ဘၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ကလုၢ်, တၢ်နဲၣ်လီၤဒီး တၢ်မၤညီနုၢ် ညီကိၣ်အကျဲကပူၤ တဖၣ် သ့လီၤ.

(ဂ) ကီၢ်ဒိၣ်မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်ကရၢအံၤ ဘိးဘၣ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤ လံာ်ဂိာ်ဘၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကလုၢ်, တၢ်နဲၣ်လီၤဒီး တၢ်မၤ ညီနုၢ်ညီကိၣ်အကျဲကပူၤတဖၣ်သ့လီၤ.

(ဃ) ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်ကိတိၣ်ဝဲၤလီၢ် ဘိးဘၣ်ထုးထီၣ်လံာ် ဂိာ်ဘၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကလုၢ်, တၢ်နဲၣ်လီၤ ဒီး တၢ်မၤညီနုၢ် ညီကိၣ်အကျဲကပူၤတဖၣ်အိၣ်ဒီး ကီၢ်ဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ် အတၢ်ဘၣ်သးသ့ဝဲလီၤ.

ယၤအံၤ ယဆဲးလီၤယမံၤ ဒ်ကီၢ်ပယီၤစၢဖှိၣ်ရှုၣ်ဖၢးပလံး အကီၢ်စၢဖှိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်ဟဲဝဲအသိး နၣ်လီၤ.

(ဆဲးလီၤ) သ့စ့ၣ်

ကီၢ်ခိၣ်ကျၢ်

ကီၢ်ပယီၤစၢဖှိၣ်ရှုၣ်ဖၢးပလံး

၃၄။ ဤဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

(က) ဝန်ကြီးဌာနသည် နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းနှင့် စည်းကမ်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ခ) ဝန်ကြီးဌာနသည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ဃ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကျွန်ုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

(ပုံ) သိန်းစိန်

နိုင်ငံတော်သမ္မတ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဦးစီးဌာနနှင့်
တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအသင်းအဖွဲ့(စကောကရင်)တို့မှ ပူးပေါင်းဘာသာပြန်၍
တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ဝေသည်။